

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

**ЗВІТ
про результати відвідування
психоневрологічного відділення комунального закладу
«Здолбунівський геріатричний пансіонат» Рівненської
обласної ради (село Урвенна)**

10.07.2025

м. Київ, 2025

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 10.07.2025 групою НПМ здійснено відвідування психоневрологічного відділення комунального закладу «Здолбунівський геріатричний пансіонат» Рівненської обласної ради (село Урвенна) (далі – заклад, відділення).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Круцюк Антон Володимирович, заступник начальника відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Паршакова Ольга Валеріївна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Петросов Владислав Георгійович, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Любченко Наталія Михайлівна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Темченко Олена Василівна, представник громадської організації;

Боюк Лариса Тимофіївна, представник громадської організації;

Григор'єв Олег Валерійович, представник громадської організації;

Круцюк Оксана Володимирівна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Відділення знаходиться за адресою: вул. Замкова, 53 а, с. Урвенна, Рівненський р-н, Рівненська обл.

Директор комунального закладу «Здолбунівський геріатричний пансіонат» Рівненської обласної ради (далі – пансіонат) – Бухало Олександр Павлович.

Керівник відділення – Римар Ігор Миколайович.

Згідно з Положенням про психоневрологічне відділення комунального закладу «Здолбунівський геріатричний пансіонат» Рівненської обласної ради, затвердженим наказом директора пансіонату від 07.01.2025 № 45, відділення є структурним підрозділом пансіонату, що утворюється для тимчасового або постійного проживання/перебування осіб із стійкими інтелектуальними та/або психічними

порушеннями, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового обслуговування, надання медичної допомоги, соціальних послуг та комплексу реабілітаційних заходів і яким згідно з висновком лікарської комісії за участю лікаря-психіатра не протипоказане перебування в пансіонаті.

Заклад розрахований на перебування 205 осіб. На день відвідування у відділенні фактично перебувало 214 осіб чоловічої статі, з яких ліжкових хворих – 1 особа, підопічних, які відносяться до маломобільних груп населення – 15 осіб, 137 підопічних – дієздатні особи, 77 осіб – недієздатні. Встановлену групу інвалідності мають 209 осіб. 5 підопічних знаходяться під опікою закладу та у 72 підопічних інші опікуни. Також у закладі перебуває 20 підопічних із числа внутрішньо переміщених осіб.

Відділення розміщується в п'яти житлових корпусах, з яких 3 одноповерхові та 2 двоповерхові. Територія закладу огорожена, озеленена та доглянута (фото 1). Підопічні вільно пересуваються територією та мають можливість у супроводі персоналу виходити за їх межі.

Фінансування закладу за 2024 рік становило 28 539 072,26 грн – загальний фонд, 28 942 992,29 грн – спеціальний фонд, 19 306 177,67 грн – благодійна допомога.

Штатна чисельність працівників відділення складає 90,5 штатних одиниць, з яких 60,5 штатних одиниць медичного персоналу (лікар-стоматолог б/к – 1,0 шт. од.; лікар-психіатр б/к – 1,0 шт. од.; лікар-психіатр в/к – 0,5 шт. од.; лікар загальної практики-сімейний лікар в/к – 1,0 шт. од.; сестра медична старша в/к – 1,0 шт. од.; сестра медична в/к – 4,0 шт. од.; сестра медична 1 кат. – 2,0 шт. од.; сестра медична б/к – 2,0 шт. од.; сестра медична з фізіотерапії б/к – 1,0 шт. од.; сестра медична з дієтичного харчування в/к – 1,0 шт. од.; сестра-господиня – 1,0 шт. од.; молодші медичні сестри – 45,0 шт. од.; дезінфектор – 0,5 шт. од.).

За 2024 рік сума витрат на харчування на одну особу на день в закладі складає 180,00 грн, а сума витрат на медикаменти на одну особу на день складає 41,58 грн.

У 2024 році в закладі померло 12 підопічних віком від 46 до 80 років. Причинами смерті підопічних здебільшого встановлено серцево-судинні захворювання.

Відповідно до затверджених посадових інструкцій медичних працівників до функціональних обов'язків медичного персоналу включено пункти про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження.

Соціальним працівником закладу налагоджено роботу з опікунами підопічних, яких призначено судом.

На день відвідування усі підопічні мають укладені декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу та отримують медичні послуги, передбачені програмою державних гарантій медичного обслуговування населення у 2025 році, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 24.12.2024 № 1503.

Спеціалізована психіатрична медична допомога та профілактичні медичні огляди надаються на базі комунального некомерційного підприємства «Здолбунівська центральна міська лікарня» Здолбунівської міської ради Рівненської області. Всім

підопічним проведени профілактичні медичні огляди в повному обсязі з необхідним інструментальним та лабораторним обстеженням.

Бригада екстреної (швидкої) медичної допомоги прибуває до закладу у випадку виклику у встановлений законодавством час.

Медичний підрозділ сприяє в оформленні документів та організовує огляд підопічного експертною командою з оцінювання повсякденного функціонування особи для встановлення групи інвалідності у підопічних, або продовження її строку. У осіб з інвалідністю розроблені індивідуальні програми реабілітації особи згідно наказу Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ) від 08.10.2007 № 623 «Про затвердження форм індивідуальної програми реабілітації інваліда, дитини-інваліда та Порядку їх складання».

На момент відвідування у закладі перебували: 1 особа з захворюванням на цукровий діабет II типу, 1 особа з хронічним вірусним гепатитом В; 1 особа з хронічним вірусним гепатитом С. Підопічному з цукровим діабетом регулярно проводиться визначення рівня глюкози у крові згідно наказу МОЗ від 24.07.2024 № 1300 «Про затвердження Уніфікованого клінічного протоколу первинної та спеціалізованої медичної допомоги «Цукровий діабет 2 типу у дорослих», здійснюється корекція лікування у разі потреби та призначене дієтичне чотириразове харчування. Підопічні з хронічним вірусним гепатитом В та С знаходяться на обліку у лікаря-інфекціоніста.

У закладі наявний Журнал реєстрації застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади, згідно з Правилами застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади, та форм первинної облікової документації», затвердженими наказом МОЗ від 24.03.2016 № 240.

У закладі наявні Протоколи надання догоспітальної екстреної медичної допомоги відповідно до вимог наказу МОЗ від 05.06.2019 № 1269 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги».

Медична частина забезпечена лікарськими засобами та виробами медичного призначення.

Зі слів керівництва закладу, харчування підопічних здійснюється через аутсорсинг.

У житловому корпусі забезпечено доступ до питної води, зокрема встановлено бутлі з питною водою у доступному для підопічних місці (фото 2).

Природне та штучне освітлення в житлових кімнатах закладу задовільне.

Підопічні користуються власними речами, в тому числі мобільними телефонами. У деяких житлових кімнатах є телевізори та інша побутова техніка.

Групою НПМ встановлено, що одяг, взуття, постільна білизна та інший м'який інвентар персоналізовано.

На кожного підопічного ведуться особові справи, укладаються договори про надання соціальної послуги. Всі підопічні закладу мають документи.

Для обслуговування закладу під час відключення електроенергії наявні два генератори.

Якість води у закладі відповідає вимогам ДСанПіН 2.2.4.171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» відповідно до Протоколів дослідження питної води від 13.09.2024 № 794 та від 13.09.2024 № 795.

Для задоволення релігійних потреб підопічних відділення відвідують священнослужителі.

Керівництвом закладу налагоджена співпраця із центром надання безоплатної вторинної правничої допомоги.

Перукарські послуги підопічним надаються у приміщенні перукарні, облаштованій в закладі.

Підопічні мають доступ до мережі Інтернет. Культурно-дозвіллева діяльність підопічних зосереджена переважно на бесідах та вивченні віршів, пісень.

Облік витрат особистих коштів підопічних відбувається відповідно до Порядку використання сум пенсій (щомісячного довічного грошового утримання) та/або державних соціальних допомог, нарахованих відповідно до законодавства дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, недієздатним особам та особам, цивільна дієздатність яких обмежена, які є вихованцями/підопічними дитячих будинків-інтернатів, психоневрологічних інтернатів, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 17.08.2018 № 1173.

На інформаційних стендах закладу наявна інформація про права і обов'язки підопічних, адреси і контактні дані посадових осіб, до яких підопічні та персонал можуть звернутися у разі порушення їх прав, інформація про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тощо (фото 3).

Підопічні мають доступ до своїх кімнат та ліжок протягом дня.

Під час відвідування відбулося конфіденційне спілкування з 58 підопічними та 6 працівниками закладу.

Скарг на жорстоке поводження та якість догляду від підопічних не надходило.

Попередні зауваження.

Відповідно до рішення Рівненської обласної ради від 16.02.2024 № 866 «Про відміну рішення обласної ради від 04.11.2022 № 578 (зі змінами) та реорганізацію деяких комунальних закладів спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Рівненської області у сфері соціального захисту населення» комунальний заклад «Урвенський психоневрологічний інтернат» Рівненської обласної ради реорганізовано шляхом приєднання до комунального закладу «Здолбунівський геріатричний пансіонат» Рівненської обласної ради.

Попереднє відвідування групи НПМ здійснено 19.10.2023, за результатами якого групою НПМ виявлено такі порушення:

- у закладі відсутнє укриття;

- недотримано норм площі житлових кімнат;

- відсутність в достатній кількості твердого інвентарю;

- не всіх підопічних, які себе обслуговують, забезпечено приліжковими килимками;

відсутні кнопки виклику персоналу;
 коридори закладу не облаштовані поручнями;
 санітарно-гігієнічні приміщення не пристосовані для осіб з інвалідністю;
 неналежне ведення медичної документації;
 не проводиться щорічний огляд підопічних лікарською комісією за участю лікаря-психіатра;

не здійснюється щомісячне гематологічне обстеження підопічним, які приймають лікарські засоби з діючою речовиною клозапін;

тривалий час не змінювалося лікування психофармакологічними препаратами;
 відсутні у доступних для підопічних місцях інформаційні стенди з актуальною інформацією про їх права та номерами телефонів і адресами посадових осіб, до яких вони можуть звернутися у разі порушення їхніх прав.

Під час відвідування 10.07.2025 встановлено, що зазначені порушення усунуто частково.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 11 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, стаття 27 Конституції України).

1. У закладі відсутні захисні споруди (укриття) та будь-які обладнані підвальні приміщення, які мають забезпечувати можливість безпечного перебування підопічних у разі повітряної тривоги або обстрілів, що не відповідає вимогам пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198, абзацу другого підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185, та Вимогам з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту», затвердженим наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579. У разі оголошення сигналу «Повітряна тривога» у регіоні підопічні продовжують перебувати у житлових кімнатах.

2. У деяких житлових приміщеннях закладу не функціонують системи протипожежного захисту відповідно до вимог ДБН В.2.5-56:2014 «Системи протипожежного захисту», що порушує вимоги Правил пожежної безпеки, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417 (фото 4).

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України).

3. У ході відвідування закладу групою НПМ встановлено перенаселення в житлових кімнатах інтернату, що є порушенням норм житлової площі на одну особу та не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» (далі – ДБН В.2.2-18:2007).

Наприклад, площа однієї з кімнат становить 12,6 м² (фото 5), а сама кімната розрахована на проживання 4 осіб (в кімнаті наявні 4 ліжка). Відтак на одну особу припадає 3,2 м².

Зазначене порушує передбачені чинним законодавством норми площі на особу (8 м²).

4. У порушення Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених Міністерством соціальної політики України від 19.08.2015 № 857 (далі – Мінімальні норми), в кімнатах недостатня кількість твердого інвентарю, а саме: стільців за кількістю місць, столів, шаф для зберігання речей, приліжкових столів (фото 6). Окрім того, фонд наявного в закладі твердого інвентарю застарілий та потребує оновлення.

5. У ході проведення конфіденційного спілкування підопічні відділення скаржилися на організоване у закладі харчування, зокрема на недостатній обсяг порцій та одноманітність страв у щоденному раціоні. Поточна модель кейтирингового обслуговування не повною мірою забезпечує потреби підопічних.

6. У житлових кімнатах відділення відсутні кнопки виклику персоналу, що спричиняє незручності у разі, коли ліжковий хворий потребує допомоги персоналу.

7. Житлові корпуси, зокрема санітарно-гігієнічні приміщення відділення (фото 7), а також сходи (фото 8) знаходяться в аварійному стані та потребують проведення капітального ремонту. Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню у частині першій пункту 34 Восьмої Загальної доповіді [CPT/Inf (98) 12] зазначає, що заклади необхідно підтримувати у належним чином відремонтованому стані.

Також потребують проведення ремонтів окремі житлові кімнати підопічних (фото 9).

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

8. У закладі наявна ліцензія на провадження господарської діяльності з медичної практики за спеціальностями: організація і управління охороною здоров'я, терапія, психіатрія, стоматологія; за спеціальністю молодших спеціалістів з медичною освітою: сестринська справа, затверджена наказом МОЗ від 31.01.2019 № 233.

Проте рішенням Рівненської обласної ради від 16.02.2024 № 866 «Про відміну рішення обласної ради від 04.11.2022 № 578 (зі змінами) та реорганізацію деяких комунальних закладів спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Рівненської області у сфері соціального захисту населення» комунальний заклад «Урвенський психоневрологічний інтернат» Рівненської обласної ради реорганізовано шляхом приєднання до комунального закладу «Здолбунівський геріатричний пансіонат» Рівненської обласної ради.

У порушення абзацу 1 частини 2 статті 15 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» ліцензіат не повідомив органи ліцензування про всі зміни даних, які зазначив у документах, що додавав до заяви про отримання ліцензії. Ліцензіат зобов'язаний повідомляти орган ліцензування МОЗ про всі зміни даних протягом одного місяця з дня, наступного за днем їх настання.

9. У медичній частині відділення наявна карантинна кімната для спостереження за новоприбулими підопічними протягом 14 днів для виявлення проявів гострих інфекційних хвороб, яка розрахована на 4 підопічних.

На день відвідування в карантинному відділенні перебували 3 підопічних. Під час конфіденційного спілкування із зазначеними підопічними один із них не охоче відповідав на запитання та скаржився на постійний головний біль. З медичної документації з'ясовано, що підопічний отримує лікарський засіб «Амітріптилін» впродовж тривалого часу, хоча даний лікарський засіб рекомендується для лікування протягом 4 тижнів. Медичним працівникам рекомендовано повторно проконсультувати пацієнта у лікаря-психіатра з метою корекції лікування.

10. В карантинному відділенні наявна санітарно-гігієнічна кімната з вбиральною та душевою, що відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення». Проте, зі слів одного з підопічних, ця кімната замикається на ключ і підопічні змушені користуватися відром-туалетом (фото 10) і умивальником, що не функціонує (фото 11).

11. У разі виявлення у підопічного тілесних ушкоджень медичний працівник, який виявив такі ушкодження, складає довідку форми первинної облікової документації № 511/о «Довідка №__ про фіксацію тілесних ушкоджень». Проте при вибіркового ознайомленні з медичними картками підопічних, які отримали тілесні ушкодження, встановлено відсутність фотографій виявлених тілесних ушкоджень. З пояснень старшої сестри медичної з'ясовано, що фотографії відсутні в зв'язку з відсутністю оргтехніки для зберігання у електронному вигляді та друку.

12. У супереч вимогам наказу МОЗ від 08.08.1995 № 147 «Про гематологічний контроль при лікуванні лепонексом (клозапіном)», підопічним, які приймають лікарські засоби з діючою речовиною «Клозапін» (Clozapinum), періодичні гематологічні обстеження проводяться з порушенням термінів, що може становити загрозу для здоров'я пацієнтів та бути причиною розвитку ускладнень у вигляді гранулоцитопенії.

13. Під час відвідування встановлено, що медичними працівниками не менше ніж один раз на рік організовується огляд підопічних лікарсько-консультативною комісією за участю лікаря-психіатра з метою вирішення питання щодо доцільності їх подальшого перебування у закладі. Проте у медичній документації відсутні записи щодо необхідності встановлення чи припинення опіки або піклування.

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних осіб (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

14. Не всі приміщення відділення у повній мірі пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та підопічних, які належать до маломобільних груп населення,

що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», а саме:

санітарно-гігієнічні приміщення не пристосовані для осіб з інвалідністю;

у будівлі наявні необладнані пороги, що створюють перешкоди у пересуванні маломобільним підопічним (фото 12);

у коридорах житлових корпусів закладу відсутні горизонтальні поручні для полегшення пересування підопічних, які віднесені до маломобільних груп населення;

верхні і нижні сходи не промарковані та не контрастують у відношенні до інших сходиночок сходового маршу і до горизонтальних площадок сходового маршу.

15. У відділенні не організовано заходи соціальної адаптації і реабілітації для підопічних, що не відповідає вимогам пункту 5 Типового положення про психоневрологічний інтернат, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 957.

Порушення права на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8 Європейської конвенції з прав людини).

16. Персонал не використовує ширми для забезпечення приватності під час проведення санітарно-гігієнічних процедур ліжковим хворим підопічним. Більш того, використання туалетного стільця, зміна підгузків та миття підопічних у присутності інших осіб порушує право мешканців на повагу до людської гідності

17. Під час відвідування встановлено, що житлові приміщення одного з корпусів розраховані для проживання великої кількості підопічних (фото 13). Формат розміщення підопічних у великих кімнатах не сприяє забезпеченню комфортного психологічного середовища та обмежує можливість дотримання права на приватність.

18. На вікнах санітарно-гігієнічних кімнат відсутнє непрозоре скло або непрозора плівка, що порушує право підопічних на приватність.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Рівненській обласній військовій адміністрації забезпечити:

облаштування на території закладу укриття з урахуванням вимог чинного законодавства;

проведення капітального ремонту житлових кімнат, санітарно-гігієнічних приміщень відділення та сходів.

2. Психоневрологічному відділенню комунального закладу «Здолбунівський геріатричний пансіонат» Рівненської обласної ради (село Урвенна) забезпечити:

функціонування системи протипожежного захисту у закладі;

дотримання норм житлової площі на одну особу;

облаштування житлових кімнат закладу відповідно до Мінімальних норм;

комунікацію з постачальником харчування з метою розширення асортименту страв та перегляду порційних норм згідно з потребами підопічних;

встановлення кнопок виклику персоналу у кімнатах ліжкових хворих підопічних;

оновлення ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики;
консультування лікарем-психіатром підопічних, які цього потребують, з метою корекції лікування;

функціонування санітарно-гігієнічної кімнати у карантинному відділенні відповідно до вимог чинного законодавства;

медичну частину оргтехнікою для фіксації та збереження фото тілесних ушкоджень підопічних;

проведення періодичних гематологічних обстежень підопічним, які приймають лікарські засоби з діючою речовиною «Клозапін» (Clozapinum);

організацію заходів соціальної адаптації і реабілітації для підопічних;

дотримання вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд»;

використання ширм для забезпечення приватності під час проведення санітарно-гігієнічних процедур ліжковим хворим підопічним;

проведення перегляду і оптимізації форматів розміщення підопічних в житлових приміщеннях;

тонування вікон у санітарно-гігієнічних кімнатах закладу.

Додатки: фотоматеріали на 4 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ

**Заступник начальника відділу
реалізації національного превентивного
механізму в закладах соціального
забезпечення та освіти Департаменту з
питань реалізації національного
превентивного механізму Секретаріату
Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини**

Антон КРУЦЮК

Фотоматеріали

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

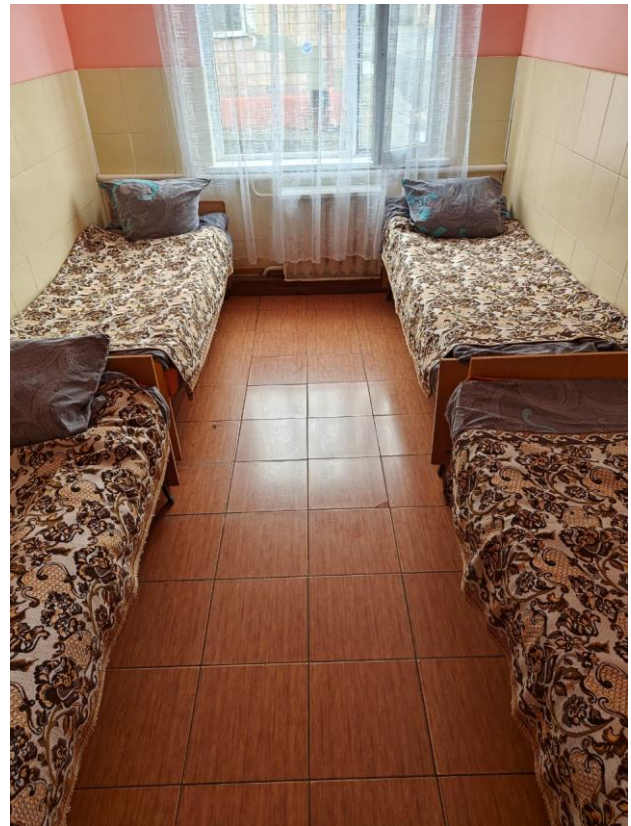

Фото 7

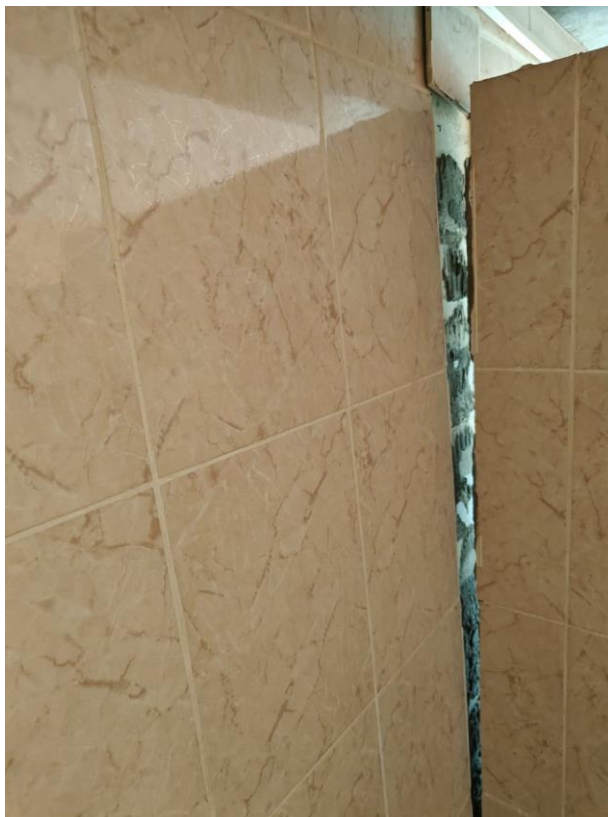
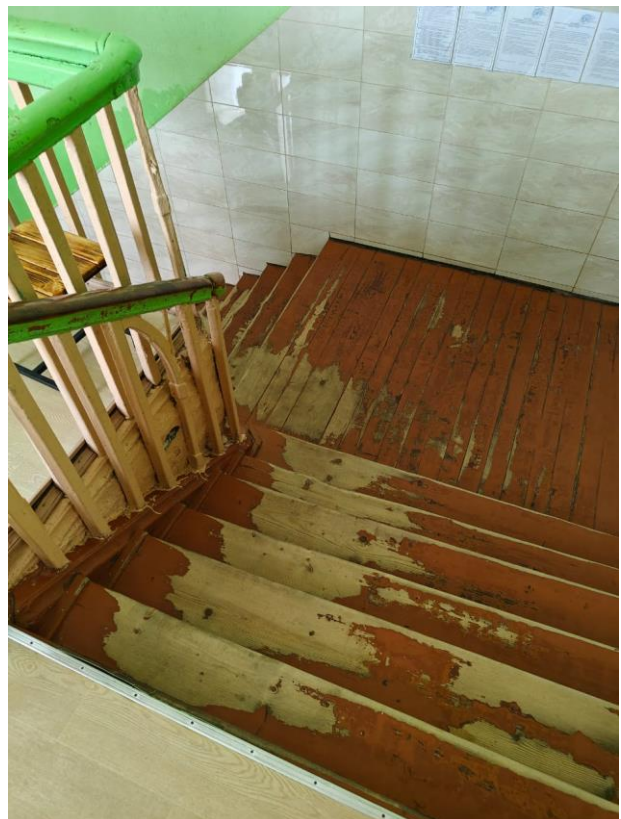

Фото 8

Φοτο 9

Φοτο 10

Φοτο 11

Φοτο 12

Фото 13

